

FOTO: KEN OPPRAN

FOTO: KEN OPPRAN

FOTO: KEN OPPRAN

ÅRSRAPPORT 2013

Veiledningskontoret for næringsutvikling i utviklingsland

MANDAT OG MÅLSETTING

Veiledningskontoret for næringsutvikling i utviklingsland ble opprettet i 2007 og er i fellesskap eiet av Norad og Norfund. Kontoret tilbyr informasjon om relevante instrumenter i det offentlige virkemiddelapparatet for oppstart av næringsvirksomhet i utviklingsland – primært rettet mot investeringer. Instrumentene finnes først og fremst hos de offentlige aktørene Norad, Norfund, Innovasjon Norge, Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) og Fredskorpset, men kontoret har også tilgjengelig kunnskap om nordiske og multilaterale finansieringsmuligheter.

Kontoret skal være et førstelinjekontor for bedrifter med seriøs interesse for å investere i og handle med utviklingsland. Foruten å veilede bedrifter om relevante virkemidler, er en viktig del av kontorets oppgave å gjøre prosjekteierne klar over de spesielle utfordringer det ofte medfører å skulle starte forretningsvirksomhet i utviklingsland. Dette innebærer også klargjøring av bedriftenes evne og ressurser til å gjennomføre en satsing og nødvendigheten av at de også selv må ha tilgjengelig risikokapital. Kontoret gir også generelle råd knyttet til utvikling av prosjekter og hvordan de bør organiseres for å bli mest mulig bærekraftige. Dette kan bestå i veiledning til utforming av prosjektutviklingsplaner slik at bedriftene står best mulig rustet til å komme i inngrep med virkemiddelapparatet. Ved henvendelser hvor forutsetningene for en satsing eller støtte ikke er til stede, har Veiledningskontoret også et ansvar for å fraråde bedriftene å gå videre med sine planer slik at det ikke brukes unødvendige ressurser på aktiviteter som har begrenset mulighet til å føre frem.

Det ligger også i kontorets mandat å assistere offentlige institusjoner med å sikre at de investerings- og prosjektforslag som forelegges, har størst mulig bærekraft og utviklingseffekt. De fleste av tilskuddsordningene er finansiert over bistandsbudsjettet og skal i første rekke være en katalysator for å fremme næringsutvikling i utviklingsland. Det ble i 2013 foretatt en mindre justering av mandatet med sikte på å legge til rette for en noe mer utadvendt virksomhet for å gjøre virkemidlene bedre kjent og for å skape møteplasser og delta i fora som fremmer næringsutvikling i utviklingsland.

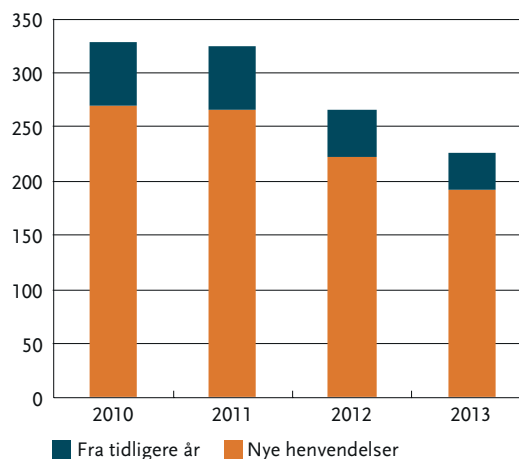
Kontoret har også i 2013 fått positive tilbakemeldinger fra brukersiden på den veiledning og de råd som gis. Kontoret skal i første rekke betjene norsk næringsliv med vekt på små og mellomstore bedrifter og det synes også som disse bedriftene har størst nytte av kontorets tjenester. Kontoret prøver også i større grad å koble bedrifter hvor det er et potensial for å samarbeide eller lære av hverandre i form av «best practice». Tilbakemeldinger forteller også at det å ha hatt kontakt med kontoret bedrer kvaliteten på de søknadene som sendes virkemiddelapparatet. Dette virker tids- og ressurs sparende både for søker og behandlende institusjon.

Forholdet til eierinstitusjonene Norfund og Norad og til andre samarbeidspartnere anses som åpent og konstruktivt. Kontoret legger stadig større vekt på å koble de ulike fasene og støtteordninger i prosjektene og på den måten også legge grunnlag for en bedre koordinering og bredere kontaktflate mellom tilskuddsaktørene.

KUNDER

Kontoret registrerte 192 nye henvendelser i 2013 mens andre oppdrag som er registrert tidligere utgjorde 34 henvendelser. Dette er en nedgang på vel 13% i forhold til 2012 – noe som blant annet kan skyldes innføring av noe strammere kriterier for tildeling av støtte over Norads ordninger de siste par år. Dette gjelder blant annet kravet om at en bedrift normalt skal ha NOK 10 mill. i omsetning for å bli vurdert. De fleste prosjekthenvendelsene kommer fortsatt fra små og mellomstore bedrifter, da de større bedriftene har bedre forutsetninger og ressurser til å klare seg på egen hånd. De fleste henvendelsene retter seg

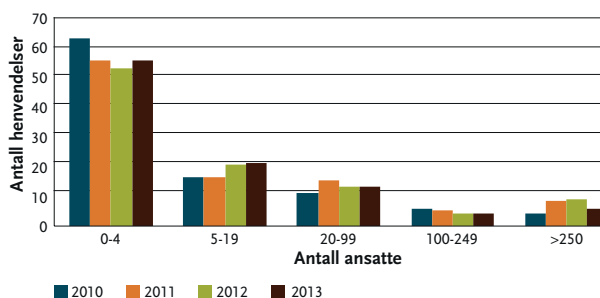
Totalt antall saker

mot Norads støtteordninger men kontoret har også i 2013 hatt en del etterspørsel etter Norfunds egenkapital- og låneinstrumenter. Ofte har imidlertid små bedrifter et svakt finansielt fundament og vansker med å oppfylle de nødvendige kommersielle forutsetninger Norfund stiller for å kunne engasjere seg i prosjektene.

Som i 2012 har det i 2013 kommet flere henvendelser fra bedrifter eller personer som har vært i kontakt med kontoret i tidligere år. Dette kan dreie seg om prosjekter som er blitt bedre bearbeidet og i mange tilfelle modnet og tilpasset slik at både muligheten for å få støtte og muligheten for å lykkes med selve investeringsprosjektet er blitt større. Det er imidlertid også prosjekter som er kommet over i en ny fase hvor prosjekteier ønsker å utnytte tilskuddsordninger som slår inn senere i prosjektsyklusen. Det er også en del søkere som kommer tilbake med prosjekter i nye markeder etter tidligere å ha gått gjennom søknadsprosedyrene og fått innvilget støtte.

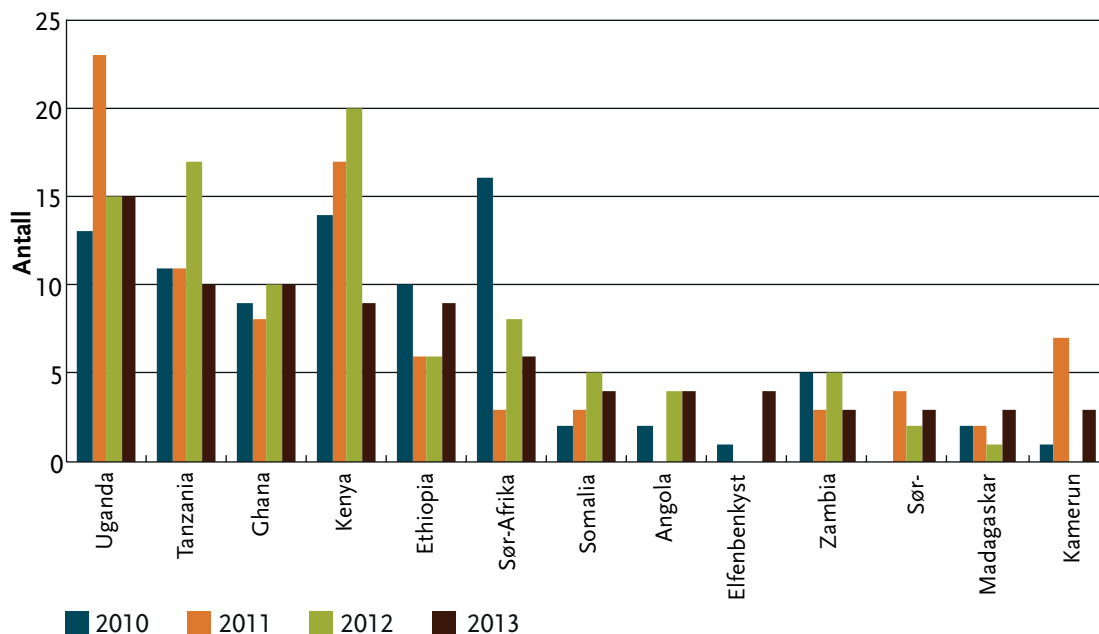
Bedriftsstørrelse etter ansatte - fordeling i %

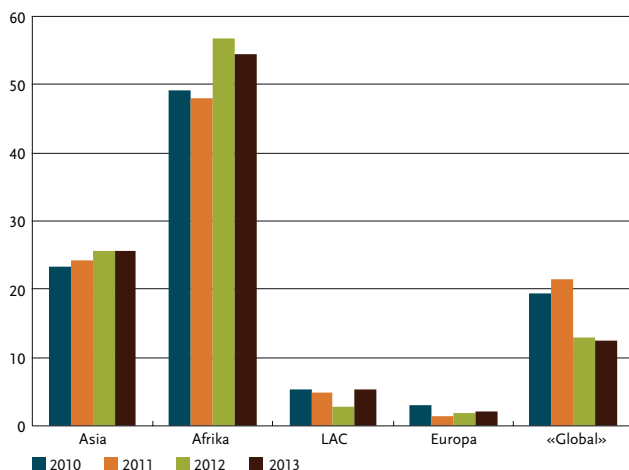
GEOGRAFI

Også i 2013 har godt over halvparten av alle landspesifikke henvendelser angått land i Afrika selv om de i antall ligger noe under nivået fra året før. Det er også verdt å merke seg at antall henvendelser vedrørende Vest-Afrika er høyere enn i 2012 mens det har vært en viss reduksjon på antallet for Øst-Afrika og Sørlige Afrika. I 2012 var bildet omvendt, men uansett ligger utviklingen godt innenfor de føringer som blir gitt av Utenriksdepartementet i forbindelse med tildeling av budsjettmidler hvor det fremgår at det spesielt skal gis prioritet til de minst utviklede land sør for Sahara når virkemidlene skal fordeles.

Afrika nye henvendelser

Nye henvendelser etter verdensdel - fordeling i %

Blant enkeltlandene var det en markert nedgang i henvendelser vedrørende Kenya og Tanzania mens det var en økning på Etiopia i forhold til året før. Da antall henvendelser per land tross alt er relativt beskjedent kan enkeltstående faktorer som delegasjonsreiser eller konferanser gi klare utslag fra år til annet mens trenden over flere år gir et mer stabilt bilde.

Asia har de siste årene hatt en svakt synkende andel og står for under halvparten av henvendelsene i forhold til Afrika. Kontoret har fått et noe økende antall henvendelser vedrørende Sri Lankas Vietnam, Bangladesh og Myanmar går tilbake etter til dels klar økning i 2012.

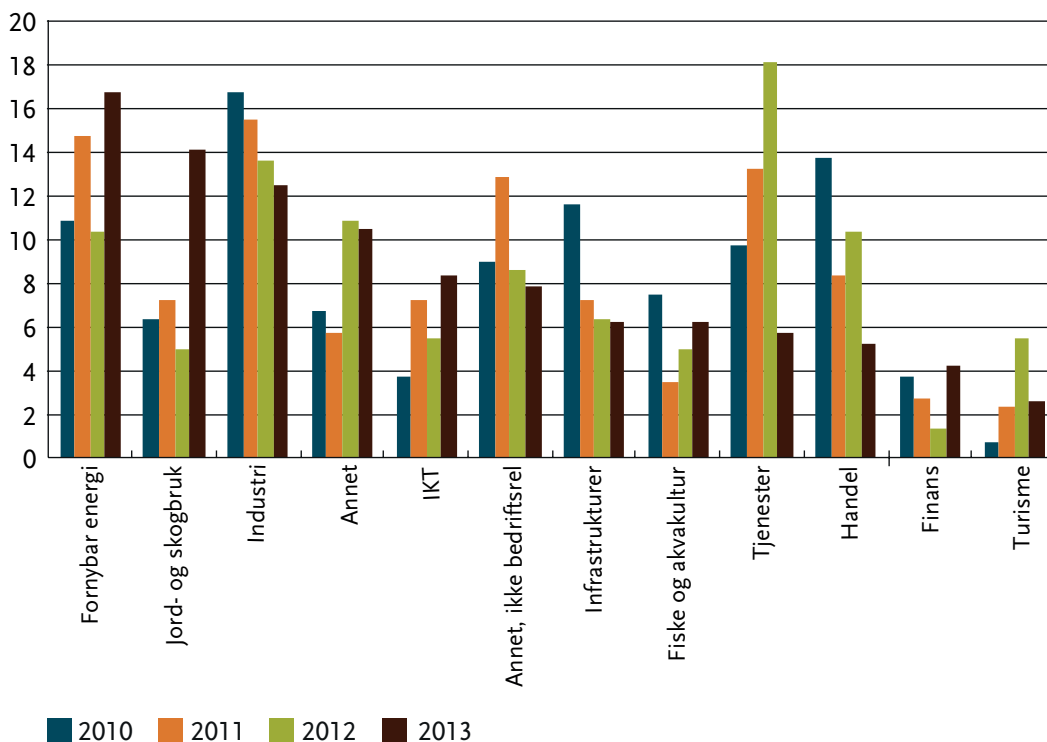
Antall henvendelser vedrørende Latin-Amerika er fremdeles beskjedent med 10 henvendelser men har gått klart opp i forhold til 2012.

SEKTORER

Fornybar energi topper i 2013 for første gang den sektorvise inndelingen av antall henvendelser og jord- og skogbruk er også markant opp etter at begge sektorer hadde en nedgang i 2012. Disse sektorene er prioriterte sektorer både hos Norad og Norfund og i tråd med overordnede norske satsinger og målsetninger. Tjenester og handel har hatt en markert nedgang i 2013 etter en oppgang året før. Industri som en annen relativt stor sektor har fortsatt en svakt synkende tendens.

Som tidligere påpekt er enkelte henvendelser sektoroverlappende slik at det kan være noe tilfeldig hvor de blir registrert.

Sektorfordeling 2010 - 2013 i %

ORGANISATORISK

Veiledningskontoret er eiet av Norfund og Norad i fellesskap og rapporterer til en styringsgruppe bestående av Hege Elisabeth Seel fra Norfund og Tori Hoven fra Norad etter at hun tok over fra Petter Nore som tiltrådte stilling i UD høsten 2013. Eierne stiller hver en person til rådighet for kontoret – Peter Molthe fra Norfund og Bjørn Holter Eriksen fra Norad. Styringsgruppen har hatt tre formelle møter i løpet av 2013. I tillegg har det vært jevnlig kontakt mellom kontoret og styringsgruppen om aktuelle saker.

Veiledningskontoret regnes administrativ og organisatorisk som en del av Norfund som dekker de operative kostnadene mens Norad holder kontorer med tilhørende infrastruktur.

Kontorets har kontinuerlig forbedret hjemmesiden (www.veiledningskontoret.no) og har i 2013 lagt grunnlag for en ny teknisk plattform for blant annet videreutvikling av landsidene og innføring av en ny aktivitetskalender. Hjemmesiden blir stadig mer brukervennlig og fungerer som et nyttig oppslagsverk for næringslivsaktører – noe også positive tilbakemeldinger gir uttrykk for.

EKSTERN VIRKSOMHET

I tillegg til nær dialog med eierne har Veiledningskontoret i løpet av året hatt jevn kontakt og informasjonsutveksling med de mest relevante partnerne/aktørene for informasjon om deres instrumenter og støtteordninger. Kontoret har også etablert god kontakt med det næringslivsbaserte Norwegian African Business Association (NABA) for å se på synergier og områder for samarbeid hvor NABA og Veiledningskontoret utfyller hverandre. Begge virksomheter er godt posisjonert til å plukke opp signaler fra bedrifter om hva som skal til for å satse på kommersiell virksomhet i utviklingsland og videreformidle dette til myndighets- og virkemiddelapparatet.

Kontoret har siden oppstarten avholdt brukermøter med deltakelse fra både brukersiden og virkemiddelapparatet. Brukermøtet i april 2013 samlet rundt 120 deltagere og i tillegg til virksomhetsrapport og nytt fra eierne ble det presentert bedrifts case med erfaringer fra etableringer i utviklingsland og hvordan en kjede av virkemidler kan kombineres i ulike faser av et prosjekt. I tillegg har kontoret selv tatt initiativ til og i samarbeid med andre arrangert mindre møter.

Kontoret legger stor vekt på nettverksbygging og har deltatt på en rekke konferanser hvor næringsutvikling og virkemidler for satsing i utviklingsland står på dagsorden. Kontoret har også deltatt i ulike referansegrupper som gir innspill til ulike offentlige og private institusjoner, blant annet innenfor rammen av Team Norway hvor det satses på å bruke utenriksstjenesten mer aktivt for å fremme norske næringsinteresser. Som et ledd i dette arbeidet har Veiledningskontoret bistått ambassaden i Kampala med å utarbeide et konsept for et lokalt Team Norway hvor fremme av norske næringsinteresser også vil ha positiv innvirkning på lokal næringsutvikling.

Etter et besøk hos de andre nordiske lands virkemiddelaktører våren 2013, har Veiledningskontoret utarbeidet en oversikt over hvordan de enkelte nordiske land har innrettet sitt virkemiddelapparat for næringsutvikling i utviklingsland og hvordan disse tilskuddsordningene kan være relevante for norske bedrifter og offentlige instanser. Veiledningskontoret legger også større vekt på kontakt mot uteapparatet og gjennom å bidra til at kunnskap om lokale kommersielle muligheter og utfordringer i prioriterte utviklingsland skal bli lettere tilgjengelig i Norge.

Oslo, 24. februar, 2012

Bjørn Holter Eriksen

Leder, Veiledningskontoret for næringsutvikling i utviklingsland

ORGANISERING PR. 31.12.2013

HEGE ELISABETH SEEL/NORFUND OG TORI HOVEN/NORAD
STYRINGSGRUPPE

BJØRN HOLTER ERIKSEN
LEDER

PETER MOLTHE
SENIORRÅDGIVER

Geotermisk kraftverk i Kenya

KONTAKTINFORMASJON

Postadresse: Veiledningskontoret for næringsutvikling i utviklingsland,
Postboks 1280 Vika, 0111 Oslo **Besøksadresse:** Ruseløkkveien 26, 6. etg., Oslo
Telefon: 239 80 033 **E-mail:** post@veiledningskontoret.no
www.veiledningskontoret.no